



Sector maakt zich op voor data-intensieve akkerbouw

Slim gebruik van data biedt de komende jaren grote kansen voor de akkerbouw: telers gaan hun teelten optimaliseren en ketens worden transparanter. Om ervoor te zorgen dat data gemakkelijk en vooral veilig gebruikt kunnen worden, werkt de Brancheorganisatie Akkerbouw met de ketenpartijen aan heldere spelregels.

Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van precisielandbouw en datatoepassingen bieden volop kansen voor de akkerbouw. Betere informatie helpt bedrijven bij het verhogen van hun productiviteit, het verlagen van kosten en duurzamer werken. Ook de sector als geheel kan via data-intensieve akkerbouw haar concurrentiepositie versterken. Het delen van data maakt de keten transparanter en geeft de akkerbouwsector de mogelijkheid om haar goede landbouwpraktijk te tonen. Tegelijkertijd biedt het de tools voor tracking en tracing en snel handelen bij calamiteiten.

Andere mogelijkheden liggen in het creëren van meer ondernemersruimte, bijvoorbeeld het onderbouwen van equivalente maatregelen – bemesten op maat – en andere uitzonderingen op beperkende regels. Om de mogelijkheden zo goed mogelijk te benutten, is het noodzakelijk dat partijen meer informatie met elkaar gaan uitwisselen. Telers, applicatiebouwers, leveranciers en afnemers zijn daarvoor zelf aan zet.

Versnelling is nodig

Toch wordt de urgentie om data te delen niet overal gevoeld. Voor veel akkerbouwers zijn de mogelijkheden van data-intensieve akkerbouw nog een ver-van-het-bedshow. Het is bovendien niet altijd duidelijk wat er met de data gebeurt; wat schiet ik er mee op en wie gaat er nog meer met mijn gegevens aan de haal? Duidelijke afspraken hierover kunnen dit vertrouwen vergroten, zodat afnemers en dienstverleners op volle kracht verder kunnen werken aan nieuwe toepassingen.

De grootste technische hobbels zijn inmiddels weggenomen. Akkerbouwers die voorop lopen in datatoepassingen en precisielandbouw hadden aanvankelijk problemen met de uitwisselbaarheid van gegevens. In onderling overleg hebben IT-partijen dat grotendeels opgelost. Ook zij beseffen maar al te goed dat de gebruiker met iedere partij moet kunnen communiceren. Daarnaast moet het mogelijk zijn om zonder problemen allerlei data zoals opbrengstkaarten, machinegegevens, satellietkaarten en drone-opnames te kunnen samenbrengen in een bedrijfsmanagementsysteem naar keuze.

Nu komt het aan op een versnelling in het gebruik van nieuwe toepassingen. Alleen dan kan de Nederlandse akkerbouwsector haar sterke positie behouden.

Schakels aan tafel

Achter de schermen wordt al langer gewerkt om de IT-ontwikkelingen in de akkerbouw een duw in de juiste richting te geven. Zo voeren bijvoorbeeld Agrifirm, CZAV, Suiker Unie, Nedato, Avebe, Agrovision, Dacom, AppsforAgri en WUR een gezamenlijk stimuleringsprogramma uit. Daarnaast heeft de BO Akkerbouw dit jaar een Regieraad Data-intensieve Akkerbouw ingesteld, die zich buigt over de randvoorwaarden voor het veilig uitwisselen van data. Hierin zitten LTO, NAJK, NAV en enkele vertegenwoordigers uit handel en industrie. Samen bespreken zij de ontwikkelingen op het gebied van data, stellen verkeersregels op voor het uitwisselen van data en denken mee over het standaardiseren ervan. Alleen met breed gedragen spelregels wordt het vanzelfsprekend om data te delen. Vandaar dat de BO Akkerbouw gevraagd is om daar ook de komende jaren een rol in te blijven spelen.

Rol van de BO

De BO-akkerbouw is niet alleen een plek voor overleg rond data-intensieve akkerbouw. Het thema krijgt ook aandacht in de onderzoeksprogrammering. Via onderzoek leveren telers zelf een bijdrage aan de ontwikkeling van sensoren en andere technologische hulpmiddelen, beslismodellen en adviesproducten. Ook dragen projecten waar de BO bij betrokken is, bij aan kennisdoorstroming in de praktijk. Dat levert praktische applicaties op, waarmee telers direct hun voordeel kunnen doen in de teelt.

Daarnaast onderhoudt de brancheorganisatie de contacten met de overheid, bij uitstek een partij waarmee het akkerbouwbedrijfsleven steeds meer data uitwisselt. Intensief overleg met EZ-RVO is van belang om de administratieve druk bij ondernemers omlaag te krijgen. In termen van data: eenmalig registreren, meervoudig gebruik van de gegevens. Of in termen van de overheid zelf: leuker kunnen we het niet maken, wel makkelijker. Daar wil de akkerbouwsector de overheid graag aan helpen herinneren.

Spelregels

Om te voorkomen dat data een eigen leven gaan leiden, komt de akkerbouwsector met een eigen gedragscode; een set spelregels die ervoor zorgt dat de ondernemer grip houdt op zijn data. Uitgangspunt is dat degene die zijn data deelt, bepaalt wat derden ermee mogen doen. Door iedereen te houden aan deze spelregels, zullen ketenpartijen gemakkelijker data gaan delen en is er een versnelling mogelijk van de data-intensieve akkerbouw.

De code is een vorm van zelfregulering, opgesteld door en voor de sector (telers, handel en verwerking) en geldt voor ieder bedrijf of instantie die zaken doet met bedrijven in de akkerbouw. Het uitgangspunt daarbij is: je houdt je aan de code of je legt eerst duidelijk uit waarom je een bepaald voorschrift niet, of op een andere wijze, uitvoert. Schriftelijk en gemotiveerd. Een dergelijk 'pas toe of leg uit'-beginsel, doet recht aan de diversiteit van de bedrijven in de akkerbouwketens, maar geeft wel de teler de broodnodige duidelijkheid. De BO-akkerbouw zal letten op de naleving ervan.

Geen doel op zich

De gedragscode is bewust kort gehouden. De ontwikkelingen in IT en precisielandbouw gaan snel en er bestaat een kans dat de code verder moet worden uitgebouwd. Het belangrijkste is dat data veilig gedeeld kunnen worden en dat de teler grip houdt op zijn data. Dat is met de code geborgd.

De BO Akkerbouw benadrukt dat het delen van data geen doel op zich is. Want daar begint het pas mee. Het hoger liggende doel is om een meerwaarde aan de teelt, het product en aan de keten toe te voegen. Nieuwe kennis en nieuwe technieken moeten sneller beschikbaar komen om de sterke positie van de Nederlandse akkerbouw verder uit te bouwen.

'Weten wat met data gebeurt'

Doeko van 't Westeinde, portefeuillehouder Akkerbouw NAJK en akkerbouwer in Nieuweschans

"Er komen allerlei nieuwe toepassingen op ons af waarmee we data op een slimme manier aan elkaar kunnen knopen. Op ons eigen bedrijf maken we opbrengstkaarten en vergelijken gegevens uit de bietenteelt via Unitip.. Daar komt zinvolle informatie uit, daar leren we van. Ik weet zeker dat er op dat gebied nog veel meer mogelijk is. Daarnaast wordt het steeds eenvoudiger om te communiceren met bedrijven en instanties. Toch deel ik mijn data niet zomaar; ik wil weten wat er mee gebeurt. Het is belangrijk om daar goede afspraken over te maken, zodat we verder kunnen."

'Mineralen en middelen doelmatig inzetten'

Dirk Jan Beuling, vakgroeplid LTO Akkerbouw en akkerbouwer in Eerste Exloërmond
"Wij willen ook op onze bonte grond mineralen en gewasbeschermingsmiddelen zo doelmatig mogelijk inzetten. Vandaar dat we opbrengstmetingen doen, gewasopnames maken en monsters nemen, om de verschillen in kaart te brengen. De uiteindelijke vertaalslag naar precisielandbouw kunnen we niet alleen, daar hebben we allerlei partijen voor nodig, die met onze data aan de slag gaan. Zolang we daar goede afspraken over maken heb ik daar geen enkele moeite mee. Als we allemaal op onze data gaan zitten, dan komen we geen steek verder."

'Als het wat oplevert, delen we data'

Hans van Kessel, NAV-bestuurslid en akkerbouwer in Erichem
"Vroeger zat de ervaring van een teler in zijn hoofd, nu gaat data ons helpen in de bedrijfsvoering. Daar ben ik van overtuigd. Meer opbrengst, efficiënter gebruik van middelen, beter op de hoogte van marktontwikkelingen, machines die met elkaar praten: de data-toepassingen zijn heel breed. Ik denk dat de meeste akkerbouwers graag bereid zijn om hiervoor hun data te delen. Maar het moet wel wat opleveren en je moet ervan op aan kunnen dat andere partijen niet met jouw gegevens aan de loop gaan. Die borging moeten we snel regelen, want iedereen moet meedoen om data zo goed mogelijk te laten werken."

Gedragscode Datagebruik Akkerbouw in het kort

De gedragscode kan worden samengevat in de volgende punten:

- de rechten op de data van het teeltbedrijf zijn in handen van de teler: hij is "eigenaar"
- omdat de kwaliteit van de data de waarde ervan bepaalt, staat de teler in voor de juistheid en de volledigheid van de data
- de afnemer van de data moet vooraf het gebruiksdoel van de data melden aan de teler. Deze beslist of zijn data mogen worden gedeeld voor dit doel.
- de afnemer mag de data alleen gebruiken voor het overeengekomen gebruiksdoel
- de afnemer van de data gaat zorgvuldig om met de data. Dit betekent dat de afnemer de data zo goed mogelijk beveiligd tegen verlies, diefstal en onbevoegde toegang en dat hij regelmatig back-ups maakt om dataverlies te voorkomen.

Voor vragen kunt u contact opnemen met BO Akkerbouw.